

TAUTOLOGIA OCTAVA.

ADVENA SUM, ET PEREGRINUS
apud vos.

Genes. 23. v. 4.

EXPOSITIO LITERÆ

BREVE sanequàm occurrit argumentum, quippe iam quoad potuimus, expositum. Unde plura ad præsentem Tautologiam spectantia præcedenti præmissimus Tautologiã. Mortua igitur est Sara in Hebron: venit ergo Abraham, ut plangeret, & fieret eam: *Cumq[ue] surrexisset ab officio funeris*, fatagit de sepultura coniugis. Hæc, nisi fallor, dicuntur per *Histeron-proteron*, quippe prior erat cura de sepulchro, quam de funeris officio. Ni officium arbitreris oculos morientis claudere (ut dicitur *Genes. 46. 4.* Apud Profanos passim, quos videris *Tautolog. seq. num. 14.*) cum mos esset propinquos moribundis assistere, quapropter de *Ismaele* *ibid. cap. 27. 28. Coram cunctis fratribus suis obiit*: & cap. 50. 1. Videns *Isaeph* mortuum *Iacobum*, ruit super faciem patris *fiens*, & *deosculans eum*. Ita ergo Abraham cum videret mortuam *Saram*, deoscularus est eam: quod indicare videtur *Hebr.* legit enim: *Postquam surrexit à facie mortui sui*. Pererius hic num. 12. officium dicit, lavare cadaver, levare, ungere, aromatibus condire, decenter ornare, coram eo flere, & consolationes ab amicis accipere: quod omninò congruum: ideo cogitationi tanti Doctoris ultro suffragor.

2. Post huiusmodi officium & non publicum, corpus coniugis intendit Abraham commendare sepulchro. Viro enim fideli non facilis iactura sepulchri: igitur sciebat, quã ossa fletu semina immortalitatis, aliquando uti liliu germinatura. Multis passeribus antistare nos Dominus pronuntiavit, si non & phenicibus, nil magnum. Seminatur corpus animale, surgat corpus spiritale. Ideo barbarum quod plaudit *Seneca Epist. 92. de Mæcenate*. Quid (ait) *uirum* cadaver proteclum *aves differant, an consumatur*

Canibus data præda marinis?

Quid ad illud? Non contere me nec uncus, nec proteclum ad contumeliam cadaveris laceratio, scdã visuris. Neminem de supremo officio rogo: nulli reliquias meas commendo. Ne quis insepultus esset, veram natura prospexit. Quem scvittia proiecerit, dies condet. Dissertè *Mæcenat* ait:

Nec tumulam curo. Sepelit natura reliquias.

Alte cinctum pates dixisse. Alte, barbato magister? Potius ludicre: quod celebras altum, est amentis ratiocinium. Eadem invenies apud *Erasmum* lib. 3. *Apophthegm.* 24. de *Dione* *Cinice*. & lib. 8. *Apophth.* 51. de *Catone* seniore: de *Socrate* apud *Platonem* in *Phædone*: de *Theodoro* *Cyrenæo* apud *Cicer.* lib. 3. *Tuscul.* & etiam apud *Senecam* de *Tranquill. animi*, cap. 14. Plura in *Cæsarem*, humari, vel comburi interdientem pugna *Pharsalicã* interemptos, dicit *Lucanus* lib. 7. v. 809.

*Nil agis hæc ira: tabes ne cadavera solvat
An rogas, aut refert: placido natura receptat
Cuncta sinu, sinemque sui fidi corpora debent.
Hos Cæsar, populos si nunc non ufferit ignis,
Vret cum terris, uret cum gurgite ponti.
Communis mundo superest rogas, ossibus affra:
Liberã fortuna mors est: capis omnia tellus
Qua genuit. Cælo regitur, qui non habet urnam.*

Marc. Senec. Marcus Seneca etiam cogitationi subscripsit lib. 18. *Contröv.* 4. ubi: *Omnibus natura sepulchuram dedit. Naufragos idem statius qui expulsi, sepelit. Suffocorum corpora crucibus*

Oculi moribundi pro pinguires sanguine glaucabant.

Et assistant lecto.

Laudabili cura sepulchri.

Senec. Ludicra de cura sepulchri.

Apud Etimæos.

Lucan.

Marc. Senec.

in sepulturam suam desuunt. Eos qui vivi uruntur, pena fuerat. Hoc totum Scoticum, ni sensu quo Augustinus diserit lib. 1. de *Civitate Dei* cap. 12. cuius mentem dillicho expressit *Franc. Petrarcha* lib. 2. de *Remedijs utriusque Fort. Dialog.* 132.

Non sis sollicitus, quo tu condare sepulchro,

Cum tua sit tandem restituenda caro.

Neque ideo (inquit Augustinus *ibid. cap. 13.*) contemnenda, & abiicienda sunt corpora deo. sanctiorum, maximèq[ue] iustorum, atq[ue] fidelium, quibus tanquam organis, & vasis ad omnia bona opera sanctus usus est spiritus: Deo placent huiusmodi officia, propter fidem resurrectionis astruendam. Abraham ergo ut mulceret cives, inter quos longo tempore degerat, in conclesionem sepulturæ, quam emit postea à filijs *Scor* (nec mireris, quod ab *Stephano Actor.* 7. 16. dicatur à filijs *Hemor*, quippe binominis fuit) dixit ad illos: *Advena & peregrinus sum apud vos: date mihi ius sepulchri vobiscum, ut sepeliã mortuum meum.* Ius enim dicit sepulchri, & meditante. Allegat mansionem (sabit *Oleaster* hic) ut ostendat se iure petere sepulturam inter eos: siquidem diu fuerat moratus vivus inter eos: ac si diceret: *Recipite inter vestros mortuum meum, quod vivum inter vos admittite dignati estis.* Iure igitur dicitur peregrinus, qui nec terram habebat in sepulturam.

3. *Advena & peregrinus.* Huiusmodi periodus itidem in Scriptura occurrit. *Psal.* 38. 13. *Advena sum apud te, & peregrinus.* *Exod.* 2. 22. & 18. 3. *Advena fui in terra aliena.* *Levit.* 16. 29. *Advena, qui peregrinatur inter vos.* *Idem cap. 17. 8. Numer.* 9. 14. 15. 26-35. 15. *Alienigena, qui non est de populo tuo.* 3. *Reg.* 8. 41. *Ut eruaris à muliere aliena, & ab extraneo.* *Prov.* 2. 16. *Mittam te & matrem tuam in terram alienam, in qua nati non estis.* *Ierem.* 22. 26. *Hospites & advena.* *Ephes.* 2. 19. *Advena & peregrini.* 1. *Petr.* 2. 11. Sic enim alia Tautologie affinia.

4. *Advena* interdum sumitur pro extraneo, licet sit de eodem populo: qui quidem proprie dicitur *Alienigena*, idest, alterius generis, vel familie. *Ovidius* lib. 13. *Metamorph.* *Fabul.* 1. *Aliena nomina gentis.* & *Plautus* in *Epidie.* *Act.* 4. *Scen.* 2. v. 5.

Cur non, que ex te nata sit?

Neque scio, neque novi, neque ego hanc oculis vidi ante hunc diem.

Quid? ergo lenocinium facio? Quid habeam alienos domi?

Alienos, quasi ex alio sanguine vel femine. Unde *Lucretius* lib. 5. de *Rer. natur.* v. 875. de *Centauris* dicit:

Neque Centauri fuerant, neque tempore in illo

Esse quæunt duplici natura, & corpore bino

Ex alienigenis membris compacta potestas,

Et *Ovidius* ubi *supr. lib. 10. Fabul.* 9. de *Myrrha* depereunte parentem;

Me miseram, quod non nasci mihi contigit illi,

Fortunæque loci ledor. Quid in ista revolvari?

Nunc quia iam meus est, non est meus: ipsaque damno

Est mihi proximitas, aliena potentior essem.

Aliena, quasi non ex familia, cognatione, sed aliunde lata. Quapropter qui non ex genere, dicuntur *Extranei* apud *Suetonium* in *Claud.* cap. 4. Qui non ita, dicuntur *Domestici*: igitur intra familiam, ut dicitur *Ephes.* 2. 19. *Ergo iam non estis hospites, & advena, sed estis cives sanctorum & domus Dei:* dicunturque domestici, eò quod apud *Hebræos* pro *Intra*, dicitur à *domo*. Unde ad illud *Exod.* 25. 11. *Deaurabis eam auro mundissimino intus, & foris.* *Hebr.* *E domo & extra.*

5. Etiam *Advena* accipitur pro peregrino, seu hospite, idest, alterius regionis solo, qui casu, vel aliquo intuitu in alienam patriam advenit. Quare 3. *Reg.* 8. 41. dicitur *Alienigena* (qui 2. *Paralip.* 6. 32. dicitur *Externus*) qui non est de populo tuo, & *Act.* 2. 10. *Advena Romani*, idest qui ex urbe *Ierusalymam* venerant religionis, vel studiorum causa. Quid quod facerent *Iudæi* *Romæ* degentes, si faciebant scpe *Gentiles*? Constat ex libris *Machabæorum* & *Ioann.* 12. 20. *Erant autem quidam Gentiles, ex his qui ascenderant, ut adorarent in die festo.* & *Act.* 8. 27. *Eccc vir Æthiops, eumachus potens Candacis Regina Æthiopum, qui erat super omnes gazas eius, venerat adorare in Ierusalem:* Haud quia profectus esset, sed ratione magnifici cultus unius Dei (quem multi *Gentiles* credebant) in templo *Ierusalymitano* per totum orbem spectatissimo.

6. Etiam *Advena* accipitur pro adventitio incola, qui proprie alienus, vel qui iure belli captus transferretur in patriam victoris. Ideo *Psal.* 136. 4. *Terra Babylonis dicitur Terra aliena:* quod quidem promittit à *Ieremia* cap. 22. 26. *In terram alienam, in qua nati non*

Petrarchi:

Cor dicitur ius sepulchri? Oleaster.

Tautologie affines.

Alienigena, pro non cognato.

Plauton.

Lucret.

Ovid.

Heredes extranei quib

Qui dicuntur domestici.

Advena pro hospite & peregrino.

Pro adventitio.

non estis. Plautus in Captiv. Act. 3. Scen. 2. quia iure belli captos, hos vocat alienos, quibus sui nil est, alienos mancipatis, Alienos manuducitis, alienisque imperatis.

Unde adventitus dicitur Accola, Incola, vel Inquilinus: quo sensu Levit. 20.2.22.18. dicitur: Advena qui habitant in Israel, vel inter vos qui in aliena regione domicilia eligunt, & fere signatur, ut distinguantur, unde venient: Advena Romani: Advena Antiochenus. Act. 2. 10-6. 5. & Virgilius lib. 1. Aeneid. v. 16.

Urbs antiqua fuit (Tyrij tenuere coloni) Carthago &c.

Virgil.

Coloni tam à Græcis, quam à Latinis dicuntur, qui à patria exeuntes, mutant fedes, & alibi figunt. Astruit Plutarch. libell. de Stoicor. repugnantijs, & signatur Genes. 21. 34. Exod. 12. 49. Itai. 52. 4. & alijs in locis. Ideo extranei, idest, exterranei, quasi ex terra alia. Quo sensu Iuvenal. Satyr. 14. v. 187. de Puppura dicit, quia ex Phœnicia: Peregrina ignotaque nobis. Hoc est, Romani.

Iuvenal.

Advena pro non civis

7. Deinde dicitur Advena, qui estò longo tempore in terra aliena habitaverit, civis non est, nec loco, aut urbe donatus, apud Græcos Apolor de quo infra. Ex contrapositione Pauli colligitur, igitur advenis opponit civis, dicens cap. 2. Epist. ad Ephes. v. 19. Per ipsum habemus accessum ad Patrem. Ergo iam non estis hospites & advena, sed estis civis sanctorum & domestici Dei. Itecirò dicitur Inquilinus, quia domum propriam non habet: Accola, quia iuxta fedet: Incola, quia ibi moratur: & Advena, quoniam ibi advenit. Unde Ambrosius in Psalm. 38. v. 13. inquit: Alius est incola, alius advena, alius accola. Incola qui de loco est, & gentilem locum incolit: advena qui aliunde venit: accola qui ad tempus colit, & mutatur annorum vicibus. Res non summi momenti est, siquidem pro eadem significatione fere huiusmodi voces diversæ. Psalm. 38. 13. ubi: Advena sum apud te, & peregrinus: discriminatim accipiuntur, & pro significatione propria legit Rom. Psalm. ter. Incola, & Lotin. Inquilinus. Plautus etiam distinguit in Anular. Act. Scen. 1. v. 1. & in Pseudol. Act. 4. Scen. 7. v. 234.

Ambros.

Plauton.

Cicero.

Optati civis populares, incola, accola, advena. Ego hodie peregrinos absolvam, cras agam cum civibus. Et Cicero pro Sylla eodem sensu: At si tibi nos peregrini videremur, quorum iam & nomina & honores inveteravit, & huic urbi, & hominum fama, ac sermonibus: quam tibi illos comperitores tuos peregrinos videri necesse erit, qui iam ex tota Italia delecti tecum de honore, & de omni dignitate contendunt?

Prov. 2. 16

Qua dicitur femina aliena, vel extranea?

Hypocalif qui inscrip

8. Advena, extranea, aut peregrina dicitur femina licet civis, si meretrix, ut videbimus n. 10. intelliges modò illud Salomonis Prov. 2. 16. Ut eruaris à muliere aliena, & ab extranea. Non extranea, quia alienigena, sed quia alieni, vel non proprij thori, ut dicitur ibid. cap. 22. 14. Fovea profunda os aliena, cui iratus est Dominus incidit in eam. & cap. 23. 27. Clarius. Fovea enim profunda est meretrix, & puteus angustus aliena. Explicantur adulterium & fornicatio per Hypocalifum, seu decoram periphrasim, quo schemate que obsecrari non obsecrari signantur. In Sacra pagina mirabilis est modus explicandi pudice res inhonestas. Itai. 6. 2. Duabus velabant pedes eius. Idem 36. 12. & 4. Reg. 18. 27. Femina eorum (ait Paulus ad Rom. 1. 26.) immutaverunt naturalem usum: similiter autem & masculi &c. Iud. v. 7. Abeuntes post carnem alteram. 2. Reg. 11. 4. Stetim sanctificata est ab immunditia sua. Hinc phrasæ pudicæ & elegantissimæ: Præter sum mamme, Subacta ubera, Humiliata est, Nudavit eam, Discoperuit femur virginis, Revelata est turpitudine, Fons sanguinis, Os vulvae, Ingressus ad eam, Divisi sunt pedes tuos: & sic alia. Ita apud Latinos peccatum dicitur Placulum, quia expiari debet.

Turpe est. Turpe ebrietati.

Ambros.

Qui miratur.

Halaboh

9. Perperam Pagninus in Prov. 23. 33. per Extraneas, intelligit visiones, & non feminas: quasi vi vini non tenderent oculi in luxuriam, sed in phantasia lationem. Quæ propter Ambrosius lib. de Elia & ieiun. cap. 16. inquit: Hinc vane imaginationes ebrijs, in certis visis, instabilis gressus; umbras transliunt saps sicut foveas, nutat his cum facie terra, subito erigi, & inclinari videtur; & quasi vertatur, timentes in faciem ruini, & solum manibus apprehendunt; aut concurrentibus montibus, sibi videtur includi: murmur in auribus tamquam maris fluctuantis fragor, & resonantia fuerit littora: canes si viderint, leones arbitrantur, & fugiant; alij risu solvuntur incondito, alij inconsolabili morore deplorant, alij cernunt irrationabiles pavores, vigilantes formant, dormientes litigant. Hinc morbus Græce Synchisis, hoc est, ordinis perturbatio: Hebr. Halaboh: idest, oppressio luminis, quo qui affectu singula putant videre gemina, qui, pe acies oculorum divi-

divisa: de quo Aristoteles Sect. 3. Probl. quæst. 10. Hieronym. Fracastorius de Intellectione fol. 193. Tolcius lib. 2. de Anima quæst. 16. Lactan. Firm. de Opific. Dei cap. 9. & Muretus lib. Var. lect. cap. 24. Rationem adducit Lucretius lib. 4. de Nat. natur. v. 447.

Longè aliam in partem, quam quo ratione feruntur, At si forte oculo manus uni subdita subter Pressit, cum quodam sensu sit uti videantur Omnia, qua tuimur, fieri tum bina tuendo, Bina lucernarum florentia lumina flammis, Binaque per totas adis geminata supellex: Et duplices hominum facies & corpora bina.

Casus. Lucius

Cassandra enthea, seu ebria numine apud Tragicum in Agamem. Act. 3. v. 724. Sed ecce gemino Sole præfulget dies Geminumque duplices Argos attollit domos.

Tur ebrijs gula, gemi na videtur, Senec.

Virgilius lib. 4. Aeneid. v. 469. Eumenidum veluti demens videt agmina Pentheus, Et Solem geminum, & duplices se ostendere Thebas.

Virgil.

Statius lib. 7. Thebaidos, v. 124. Si geminos Soles, ruiturque suadeat astra, Aut mutare solum, aut veteres descendere silvas Ab miseri vidisse putent.

Statius

Denique Nonius in Dionysiac. lib. 15. & 16. Putant se oculis duplicem se aquam cernere. Duplicem putabat se paludem magnam cernere, Oculos circum rotans, capite vero gravato Cornebat duplicia iuga montis pascui.

Nonius

Haud ita accipiendum est ly Alienas, ut notat Hieronymus & Beda hic, cum non de vijs, aut videndis à læta imaginatione statfermo, sed de crapulatis à vino, ne videant alienas feminas lascivo oculo, quippe vinum lac Veneris, ut late differimus hic Tautolog. 4. in Exposit. litter.

Peregrina vocabantur meretrices.

10. Peregrinæ igitur vocabantur meretrices etiam apud Profanos, quoniam sicut advenæ & hospites in diversorij sunt, ita illæ olim. Ideo Prostituta dicebantur, idest, pro stabulis (constat vox ex Scriptura: igitur Iosue 2. 1. Meretrix vocatur Rahab, non sumpta voce pro prostibulo, sed pro caupone, aut stabulariæ ministerio) Plautus in Mœnæchis, Act. 5. Scen. 7. v. 58. pro, Huc divertam, vel hoc gaudebo hospicio, dixit: Nunc ibo intrò ad hanc meretricem.

Meretrix pro caupona rita. Plaut.

Horatius adulteram Helenam vocat Fœminam peregrinam: canit namque lib. 3. Carm. Od. 3. v. 18. Ilion, ilion Fatalis incestusque index Et mulier peregrina vertit in pulverem.

Plaut.

Horat.

Terentius in Andr. Act. 1. Scen. 1. v. 118. & Act. 3. Scen. 1. v. 114. Indignum facinus, comperisse, Pampbilam Pro uxore habere hanc peregrinam. Adde ne est demens ex peregrina?

Terent.

Donat.

Hoc est, ut filium suscipiat de meretrici: mulieres enim peregrinæ, inhonestæ ac meretrici- ces habebantur: ait hic Donatus, cui suffragantur Delcius in Medeam Senecæ v. 115. Filderic. Taubm. in Truculent. Plaut. Act. 2. Scen. 2. v. 14. alijque plures. Quo sensu viri coniugati, qui relicto legitimo thoro, ardent feminas, dicuntur alieni, & peregrini. Seneca in Medea, ubi dadum, quia repudiata Medea, Creulam duxit lason, eum signat peregrinum: Si qua peregrino nubit fugitiva marito.

Qui vir alieni Senecæ

Et in Hercul. furent. Act. 1. v. 2. luno de adultero love, sic queritur; Soror tonantis, semper alienum locum Ac templa summi vidua deserui atberis, Locumque caelo pulsa, pellicibus ædi.

Idem;

11. Modò ad principale testimonium. Advena & peregrinus. Absurda videtur (quæ aliquibus aridet) causa petitionis terra sepulchralis, eò quod præcipua monumenta non advenis & peregrinis, sed civibus tantum essent destinata; cum in sepulturam peregrinorum solummodò concederentur à civibus cæmeteria. Ita videbitur neicitatem verborum in Hebræo: siquidem pro Advena, non Ger (ut patet in nomine Gersam) sed

Exposit prima.

Tosab, quod significat habitationis diurnitatem, licet habitator esset peregrinus, vel exoticus. Dii q. d. advena esto, habitari inter vos: ius est; ut etiam habeam ius sepulchri inter vos, dum tanto tempore conversatus sum vobiscum. Faver lectio Hebr. Vobiscum morans & vivens. Caetan. Habitans, & sedens ego vobiscum. Non idem significant Advena, & Peregrinus. Non est peregrinus, omnis advena, est advena qui peregrinus; quippe peregrinus est, quicumque extra patriam: advena verò, qui extra patriam, verum habitans electione in terra aliena, ut patria sit ubicumque bene est. Hispani Advenam appellant Advenedizo: peregrinum autem Passagero. Quod quidem etiam ostendit Scriptura: etenim discernit advenas habitatores, & peregrinos advenientes. Levit. 16. 29. 17. 8. 10. dicitur: Advena, qui peregrinatur. & cap. 20. 2. 22. 18. Advena qui habitant: patente discrimine inter advenas ibi habitatores, & advenas peregrinantes. Scelus igitur Abrahæ periculi, quod sciam, erit: licet ex alia regione, peregrinas adveni ad vos, non ad alios; ideoque concedite mihi ius sepulchri, quasi hospiti, qui malum nemini vestrum feci, & dia vobiscum sine querela habitavi.

Hebr. Caetan.

Non est ibi Advena & peregrinus

Expositio secundanda.

Et pro Tamen, Sed &c.

Ius civium habere sepulchra communia.

Cur Abraham non petit sepulchrum sed ius sepulchri?

Tertia expositio.

Hebr.

In quo stat civilitas

Aristot.

Cicero.

12 Iuxta hunc sensum erit secunda interpretatio. Advena & peregrinus sum, sed apud vos. Gratia utique sepultura peregrinis, ceterum quasi ius advenis. Non tantum peregrinus erat Abraham, sed advena; scilicet, accola; & ut legit Samarit. Peregrinus & inquilinus. Et pro Tamen, Nihilominus, vel Sed adversativo quod in Scriptura idemdem obviunt. Psalm. 37. 12. Amici mei, & proximi mei adversum me appropinquaverunt, & steterunt: id est, sed steterunt. Psalm. 117. 13. Impulsus eversus sum ut caderem, & (sed) Dominus suscepit me. Vers. 18. Castigans castigavit me Dominus, & (sed) morti non tradidit me. Mai. 64. 5. Peccavimus: in ipsis fuimus semper, & (sed) tamen, nihilominus salvabimur. Similiter intelligendum de Abrahamo: Advena sum, sed licet peregrinus, tamen apud vos, vel vobiscum sum: congruum igitur videtur, ut qui quiete inter vos vixit, etiam post mortem inter vos quiescat.

Ius civium erat, ut sepulchra mortuis concederentur inter cives, ni aliquo scelere, sepultura abijcerentur indigni. Multi advenarum sunt civitate donati, vel qua de Republica bene, ac præclare meriti, vel propter conversationem habitacionis diuturna. Advena civilitate dignatus habebat ius sepulchri inter cives cum alijs numeribus concessa civilitatis. Hoc non gaudebat Abraham privilegio, & petit ius sepulchri, vel emit, quia cum illis ut idololatriis nihil volebat habere commune. Ideo petit, non sepulchrum, sed ius sepulchri.

13 Altiori sensu potest intelligi de viro ita veraci & eximio, quatenus minimè intendere eos fallere adhuc, petito pro cadavere iure sepulchri. Advena & peregrinus sum apud eos. Gratiam enim iuris sepulchri quasi civis petebat, haud quia volebat esse, vel concessio iure civis. Peregrini adveniunt, post, advenæ sunt; ac deinde meritis civilitate donantur. Ego autem non sic, quia non habeo decretam mansione: ideoque non dicit: Peregrinus & advena; sed advena & peregrinus: videlicet, adhuc hic habitando, peregrinus sum. Singulatiè sum ego, donec transeam. Advena ex peregrino factus sum apud vos, & adhuc sum peregrinus, quippe hic haud manebo, sed aliò præcepto Domini migrabo, sicut huc adveni ex Ur Chaldeorum. Hinc Paulus Hebr. 11. 13. vocat Patriarchas peregrinos, & hospites, quippe hic non habebant manentem civitatem. Manet hospes quantum opus est in loco, postque aliò quò tendit, demigrat. Ita illi, ut ibidem infit Deo Gentium, non acceptis repromissionibus, à longè salutantes terram viventium, desunt sunt. Qui enim hæc dicunt (ait) significant, se patriam inquirere: & si quidem ipsas meminerunt, de qua exierunt; nunc autem meliorem appetunt, id est, ierosolimam. Videlicet Ambrosium de Bono mortis cap. 2.

14 Ut perspicue constet sensus, sciendum est, civilitatem iuxta Aristotelem lib. 3. Politicor. cap. 1. ubi de civilitate plura, stare in eo, quod habitator vel indigena habeat in Republica vocem activam & passivam: ideo dicit: Civis simpliciter nulla alià re definitur magis, quam participatione potestatis publicæ iudicandæ, & decernendæ: alijs qui essent in civitate essent omnes cives. Habitatio enim civem non facit, nam hoc modo peregrini qui circa nos habitant, & servi cives essent. Eadem notæ cives & peregrinos, aut advenas describit Cicero pro Rabir. & pro Sylla, ut vidimus num. 7. Inter alia privilegia, maximè Romanorum Civium erat ius sepulchri. Consule Arnold. Claparrum lib. 3. de Arcan. Rer. publ. cap. 23. Richard. Zoucheum in Elem. Jurisprud. part. 3. sect. 1. Barnab. Brissonium lib. 1. Select. ex iure civ. cap. 13. & latè tractantem Cardin. Tuschetum Consil. 274. usque ad 284. ni civis esset homicida, vel alio crimine affectus. Unde illud apud Aristot.

clamatores (ait Ludovicus Vives in cap. 12. lib. 1. August. de Civ. Dei) qui parentes in calamitatibus deseruerit, insepultus abijciatur: qui causas mortis in senatu non reddiderit, insepultus abijciatur: homicida insepultus abijciatur. Constat ex Marc. Senec. lib. 8. Contr. 4. & Allian. de Var. Bifl. lib. 4. cap. 7.

15 Huiusmodi civilitatem emebant plures (alijs ob merita uti diximus num. 12. concedebatur gratis, vel in premium: quapropter Cicero pro Cornel. Balbo: Servos (ait) de republica persape libertate, id est, civitate publicè donari vidimus) uti patet Ag. 22. à v. 27. ubi Paulo, qui civis Romanus natus erat, accedens tribunus dixit: Dic mihi si tu Romanus est: At ille dixit: Etiam. Et respondit tribunus, Ego multa summa civilitatem hanc consecutus sum. Hinc Cicero 2. in Catilin. ait: Civium duo genera, ut quidam nati, alij sint civitate donati. Alij habebant huiusmodi privilegia, quoniam vivebant in colonijs. Coloniae alia Latine, alia civium Romanorum; quippe ibi cives, ut essent propugnacula Imperij inter exteros, licet privilegio tantum cives Romani: etenim civitate donati habebant ius Latij, ut iure petere possint magistratus in urbe: eratque quasi communio privilegiorum, ut longè latèque extenderetur imperium. Ita arbitror intelligi debere, quod in Scriptura dicitur: Filia Sydonis, Filia Tyri, filia Babylonis &c. quasi essent illæ civitates coloniarum cum honore civium, regiam civitatem habitantium. De quo iure vide plura (quippe nisi obiter importunum omnino, & lata provincia) apud Alex. ab Alexandr. lib. 3. Genial. Dier. cap. 21. & 22. & lib. 4. cap. 10. Anst. Tiraquell. hic Cælium Rhodig. Lect. Antiq. lib. 25. cap. 23. & lib. 28. cap. 22. ac Rosin. de Antiq. Rom. lib. 6. cap. 20. & pluribus alijs in locis: demumque Dempf. hic lib. 1. cap. 13. Pater vorum Abrahæ: Date igitur mihi ius sepulchri, licet civis non sim, quasi civis essem: alia autem civium privilegia nolo. Advena sum semper, & peregrinus apud vos. Vobiscum manebo inquilinus, sed peregrinus semper, quia non possum esse civis vobiscum.

16 Alia cogito, & forsitan non abs re. Olim erat sepulchrum temporarium, & sepulchrum æternum. Temporarium dicebatur, quo condebatur cadaver, cuius ossa postea alibi collocabantur: æternum autem, ubi in perpetuum quiescebant. Sidon. Apollin. lib. 2. Epist. 8. Ossâ transferre inconsulto factorum vege, aut pontificis, nefas erat: non quod corpora non resurgant, ut quibusdam impie persuasum, sed ut discrimen sit inter temporarium sepulchrum & æternum. Alstruit etiam Paulus IC. lib. 1. Receptar. sententiar. tit. ult. Qui corpus perpetue sepultura traditum, vel ad tempus alicui loco commendatum nudaverit, & Solis radijs ostenderit, piaculum committit. Constat etiam ex C. Plin. iun. lib. 10. Epist. 73. & ex responsione Traiani Epist. 7. Hinc sepulchra vocantur defunctorum sedes (modò etiam apud Catholicos Ecclesie maxime cathedrales Sedes dicuntur) quare Claudian. de Bell. Getic. v. 101.

Delubra Numæ, sedemque Quirini.

Virgilius lib. 6. Aeneid. sæpe iterat phrasem. v. 151. 326. 370.

Sedibus hunc refert ante suis, & conde sepulchra

Hi quos vehit unda, sepulti,

Nec ripas datur horrendas, nec rauca fluenta

Transportare prius, quam sedibus ossa quierunt.

Da dextram misero, & tecum me tolle per undas

Sedibus ut saltem placidis in morte quiescam,

Stadius lib. 4. Thebaid. v. 381.

Ipse etiam melior cum sanguis operas

Inspexit sedes.

Unde mos lamentationis, ut in parentalij, qui mæsti sederent; sicut qui adorabant, starent, uti nota Brissonius ubi supr. lib. 3. Apud Poetas magna seges. Martial. lib. 2. Epigram. 41.

Te mæstæ decet asidere matri

Lugentique viram, piumpque fratrem.

Idem profert lib. 8. Epigram. 57. & Stadius lib. 5. Silvæ. v. 65.

Cur magis incessat Superos, & sæva sororum

Stamina, que tepido genitrix super aggere nati

Orba sedet.

Tibullus lib. 2. Eleg. 7. & Propert. lib. 3. Eleg. 15.

Illius ad tumulum fugiam, supplexque sedebis,

Et mea cum muto fata querar cinere,

Lud. Vives Qui prius abijciatur sepultura.

Cicero.

Ag.

Cic.

Qui cives nati & donati: Quia ius Latij

Discrimen coloniarum

Quarta expositio.

Quid sepulchrum æternum & temporarium.

Sidon. Apollin.

Paul. Sepulchra vero dicuntur sedes

Claud.

Virgil.

Stadius

Olim plura gentes sedebant, adorantes stabant.

Martial.

Stadius

Tibullus

Propert.

Adfer huc unguenta mihi, fertisque sepulchrum
Ornabit cuflos, ad mea busta sedens.

Matth.

Vide plura attestantia apud Passeratium his locis, & Turnebum in *Advers.* lib. 22. cap. 3. etiam videtur stylus in Sacra pagina. Matth. 27. 61. *Erat ibi Maria Magdalene, & altera Maria sedentes contra sepulchrum.*

Quinta expositio.

17 Hinc patet, quid petat Abrahami. Haud optat sepulchram communem, sed portionem telluris, ad quam ius venditionis lege habeat, ita ut nemo civium ibi sepeliri possit. *Olim qui locupletes erant* (ait Turnebus in *Advers.* lib. 5. cap. 16.) *in suis fundis aliquid loci sepulturae posuere, ut privata haberent ibi sepulchra sibi, familiaeque suae, aut heredibus. Plebs quae agris, fundisque carebat in loco aliquo communi sepulturae destinata humabatur, sepulchrumque commune vocabatur* Ita Horatius lib. 1. *Satyr.* 8. v. 10.

Turneb.

Hoc misera plebi stabat commune sepulchrum.

Horat. Qui sepulchrum familiariter

Cuius meminere Catullus, & Lucretius. Huic ergo oppositum *Sepulchrum familiare, Cognatae umbra, Cognati rogi*, uti saepe loquuntur Poetae, quod clarius expressit Caius I. leg. *Familiaria, s. de Religion. & sumpt. fun. Familiaria* (ait) *sepulchra, quae suis sibi, familiaeque suae constituit. Hereditaria, quae heredibus.* Hoc sepulchrum desiderabat, & huiusmodi iure Patriarcha Abrahamus, ut suae coniugi modo, post sibi, hereditibusque deserviret. Unde dicitur v. ult. *Confirmatus est ager & atrium, quod erat in eo, Abrahae in possessionem monumenti a filijs Hebr.* Hunc locum Abraham elegit, quippe ibi sepulchrum erat Adam, ut placet multis. Astruit Petrus Comest. *Hist. Scholast. Genes.* cap. 59. *Moyfes Barceph. de Paradis.* Mendoz. tom. 2. in lib. *Reg.* cap. 4. v. 11. *Sallian. Ann. mund.* 930. quia apud Hebraeos inolevit traditio, Noemum sepelisse in Hebron ossa Adami, in arcam illata, ne inlivione illa aquarum in terra corumperentur, perirent ve, & etiam ut praesidium essent eiusdem arcis, & in ea degentium, & cum ea fluctuantium.

Ubi sepulchrum Adamus

Ubi ossa illata in arca Noe.

Olim extra arces sepulchra.

18 Claret ex dictis olim ferè in agris, seu extra oppida fuisse sepulchra. De Elisei tumulo, & aliorum dicitur 4. *Reg.* 13. 21. de Iosue *cap.* 24. 30. de Christi sepulchro, *Matth.* 27. 60. & *Joann.* 19. 41. & ut constet amplius mos, cum Servator N. Naim introiret, *Ecce* (inquit Lucas cap. 7. 12.) *defunctus efferebatur filius unicus matris suae.* *Matth.* 27. 52. 53. *Monumenta aperta sunt, & multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, & exeuntes de monumentis post resurrectionem eius, venerunt in sanctam civitatem.* Non venirent, si in civitate quiescerent. Quo intelliges illud *Iobi* 3. 13. *Nunc enim dormiens silem, & somno meo requiescerem cum regibus, & consulis terna, qui aedificant sibi solitudines.* Apud Ethnicos etiam usitatum, ut constat testimonijis praefatis, & late tractat *Rosin. de Antiq. Rom.* lib. 5. cap. 39. & *Dempst. hic, ex leg.* 2. XII. *Tabul. Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito.* Qui mos tandem exolevit, maxime erga Principum cadavera, quod etiam aliquando valuit inter Hebraeos 3. *Reg.* 2. 20. 11. 43. alijscque locis, uti diximus *Tautol. antec. in Exposit. litt.* n. 33.

nam apud Ethnicos.

Sepulchra olim amplissima.

19 Similiter claret, sepulchra Antiquorum fuisse amplissima. Diciturque duplex spelunca, quam emit Abrahamus cum antro, quia erat concamerata cadaveribus virorum, & feminarum: quod signare videtur Iacobus moriens, *Genes.* 49. a. num. 29. *Sepelite me cum patribus meis in spelunca duplici, quae est in agro Ephron Hebrae, quae emit Abraham in possessionem sepulchri. Ibi sepelierunt eum, & Saram uxorem eius: ibi sepulchrum est Isaac cum Rebecka coniuge sua: ibi & Lia condita iacet.* Ampliud describitur sepulchrorum Principum 1. *Mach.* 13. 27. Apud exterarum nationum frequens, ut patet ex Regum Aegyptiorum pyramidibus. Vide *Plinium lib.* 36. *cap.* 13. & 15. & *Athanas. Kircher. in Obelisc. Pamphil.* Quam ampla fuerit apud Troianos habitatio sepulchrorum, designatur ab Andromacha coniuge Hectoris, quae ut *Alyanata ex Hectore filium a caede Gregororum servare, in sepulchro patris abscondit, illum alloquens apud Tragicum in Troad.* *Aët.* 4. v. 507.

Vel apud Graecos.

Senec.

Cedendum est malis:
Sanctas parentis conditi sedes, age:
Aude subire. Fata si miseros iuvant,
Habet salutem: fata si vitam negant,
Habet sepulchrum. Clausura commissum tegunt.

20 Huiusmodi erat speluncae sepulchralis amplitudo, quam emit Abraham cum agro, ut vel in sepulchro cum Hethzibus nihil vel post mortem haberet commune, qui discreti erant moribus & religione. Hinc praevaluit odium Hebraeorum erga communia sepulchra: ideo ab illis statutum solum cerum in sepulchris peregrinorum. Ita enim odiosam

sam habebant, ut par erat, viam Gentium. Iura civitatis longè ab illis, est profectus, nisi aliquibus conditionibus, quas videris apud Stephan. Menoch. de *Republ. Hebr.* lib. 1. cap. 3. Inter alia (cetera nostra argumento importuna) erat expulsio Eunuchorum à munere publico, vel iure civilitatis, quoad civium legitimum regimen, vel Reipublice moderamen: ita igitur intelligendum, dum arcentur ab Ecclesia, *Deuter.* 23. 1. *Non intrabit eunuchus in Ecclesiam Domini. Ecclesia, idest, conventus publici: quippe à capessenda religione nemo ex gentibus arceatur.* Quo claret, quomodo accipiendum sit illud *ibid.* de manzere, notho, seu de scorto nato, non admittendo in Ecclesiam, nisi post decimam generationem; & de Ammonitis, & Moabiticis etiam post generationem decimam: quandoquidem multi ex gentibus amplexi sunt religionem (ut constat ex libro *Iudith de Achior*) quorum conversioni anxie incumbebat Iudaei, ut dixit Christus Dominus, *Matth.* 23. 15. Non ergo intelligenda est Ecclesia pro templo Ierosolymitano, uti *Thien.* 1. 10. *Vidit gentes ingressas Sanctuarium suum, de quibus praeceperas, ne intrarent in Ecclesiam tuam.* *Vide D. Thom.* 1. 2. q. 105. art. 3.

Eunuchi ca-rebant civi-tate apud Hebraeos.

Et etiam profectus.

21 Exponitur iam proclivè testimonium *Isaie*: *Non dicat filius advena, qui adhaeret Domino, dicens: Separatione dividi me Dominus à populo suo. Et non dicat Eunuchus, ecce lignum aridum.* De Eunuchis legem vidimus: de advenis, esse profectus astitit *Serarius in Rust.* cap. 1. *quest.* 33. & *Lorinus in Exod.* 12. 48. siquidem licet censentur cum Israelitis, qui ex Abrahamo orti, quoad sacra, non autem quoad publica munera. Ingressum habebant in atrium Israelitarum, expiationes, purificationes, & cetera huiusmodi, non verò optabant, nisi post tempus, ut vidimus num. antec. in assumptionem ad magistratus, & reipublice honores: quod quidem etiam cautum in primitiva Ecclesia, ut dicit *Apostolus* 1. *Tim.* 3. 6. de Episcopio electione: *Non neophytum: ne in superbiam elatus in iudicium incidat diaboli.* Aliter enim fundanda erat Ecclesia, quam Synagoga: quippe omnis qui credit in Deum non confundetur, non enim est distinctio Iudaei & Graeci, nam idem Dominus omnino. Fecit Christus lapis angularis utraque unum, ut ex utroque populo sicut erat unus pastor, fieret unus ovile. Hic per filium advenae, & eunuchum gentilis populus intelligitur, ut notat *Doctus.* *Sanctus* num. 5. qui minime separatione dividendus, licet fuisse lignum sterile bonorum operum: siquidem sterili peperit plurimos, & quae multos habebat filios, infirmata est. Eunuchis, & filijs advenae dabo, dicit Dominus, *in domo mea & in muris meis locum: & adducam eos in montem sanctum meum, & Iustificabo eos in domo orationis meae: holocausta eorum, & victimae eorum placebunt mihi super altari meo.*

Isai. 56. 3.

Eorum distinctio in civitate Iudaeorum.

Gentilitas aliquando ad Ecclesiam vocanda.

22 Separatione dividi me. Huiusmodi locutio est Hebraismus, quo signatur certitudo decreti. Idest, profecto, sanè dividet me. Nomen pro adverbio, ut saepe vidimus: testimonijis parco, quia vidimus saepe. *Prolog. Galesat.* §. 4. num. 4. hic *Tautol.* 1. *Exposit. litt.* num. 8. *Tautolog.* 4. *Exposit. litt.* 7. *Tautolog.* 5. *Exposit. litt.* num. 10. & alij in locis. Potest etiam exponi, quatenus geminatio signet diuturnum tempus, & tunc sensus erit: Non dicat Advena, nec Eunuchus, in perpetuum separabimur à populo sancto, & dividemur ab Ecclesia, sicut factum in Synagoga, alij ut Aegyptij, & Idumae usque ad tertiam generationem: manzet usque ad decimam: Eunuchus, Ammonites, & Moabites etiam post hoc tempus. Ita lege latum *Deuter.* 23. 1. 2. 3. 7.

Verba pro ad verbis.

23 Saepe etiam admonui, quam usitatum Exergasiam in Scriptura. *Tom.* 1. *Tautol.* 6. *Exposit. litt.* num. 37. & hic *Tautolog.* 2. *Exposit. litt.* num. 11. *Tautolog.* 6. *Exposit. litt.* num. 32. quo schemate clarescit prima secundae periodo: igitur ibi exponitur causa ex qua oritur prima sententia, & ita claret sensus Tautologiarum. *Levit.* 16. 29. *Advena, qui peregrinatur inter vos ubi subintelligitur Idest. q. d. Advena, idest, qui peregrinatur inter vos.* 3. *Reg.* 8. 41. *Alienigena, qui non est de populo tuo.* 2. *Paralip.* 6. 32. *Externum quoque (nimirum) qui non est de populo tuo.* *Psal.* 38. 13. *Advena sum apud te, & (scilicet) peregrinus.* *Ierem.* 22. 26. *In terra alienam (hoc est) in qua nati non es.* *Prov.* 2. 16. *Ut evaris à muliere aliena & (puta) ab extranea.* Seneca *Exergasia* usus est: igitur in *Hercul.* *Fur.* *Act.* 2. v. 269. canit:

Exergasia in Scriptura.

Relationem ac copulationem interdam pro Id est.

Exculem, suis carentem finibus.
Caret q. d. suis finibus: ideo exul. Ita Abraham: *Advena & (idest) peregrinus sum apud vos.* Demum *Exod.* 2. 22. & 18. 3. *Advena fui in terra aliena: idest, fui in terra aliena, ideo advena.* In Hebræo non est in terra aliena, sed tantum, *Advena fui*: igitur *Gersam* significat *Advena ibi.*

24 Pro quo sciendum est, in Scriptura interdum inveniri non nomina, sed in-

Sapienter interpretaciones pro nominibus, & contraria.

De pro Idei.

Verfones

terpretationes, ut Pax pro Salem, de quo egimus late Tautolog. 3. in Exposit. litt. num. 19. 20. & 21. interdum nomina & interpretationes, ut Etiam Amen; & alia sic, uti notavimus Tautolog. 5. in Exposit. litt. num. 23. quapropter dicitur Advena in terra aliena. Idest, Gersam, quod significat Advenam, vel qui est in terra aliena. Hinc sensus: Filium, Gersam sive advenam vocavit, quippe genuit eum in terra aliena; vel quia habuit advena. Hic stylus floret sæpe in folijs sacris, & præter alibi dicta, lucet 4. Reg. 20. 14. ubi Ezechias dixit Isaie de legatis Regis Berodac: De terra longinqua venerunt ad me, de Babilone. Non de terra longinqua & Babilone: sed de terra longinqua, scilicet, Babilone. Psalm. 17. 1. & 2. Reg. 22. 1. In die qua liberavit eum Dominus de manu omnium inimicorum suorum, & de manu Saul. Idest, de manu Saul, in quo erant & propter quem omnes inimici David. Sic alia. Non secus intelligendum est Advena, idest, in terra aliena.

25 Verfones ergo exhibenda præcipui huius Tautologiae testimonij. Advena & peregrinus sum apud vos. Hebr. Vobiscum diu degens. Persic. Peregrinus & hospes sum apud vos. Rab. Ionath. Peregrinus & advena ego vobiscum. Samaritan. Peregrinus, & inquilinus sum vobiscum. Syr. Hospes apud vos. Caictan. Habitans & sedens ego vobiscum: denique Oleast. Peregrinus & diu habitans fui apud vos. Ad instructionem igitur morum contemplerur arcana huius peregrinationis, ut vel dum in mundo sumus conversatio nonstrat in caelis.

ADINATON EXEGETICUM.

- 1. Advena sum, & peregrinus. Magis peregrinum in humana natura, incola & advena: igitur non est, ubi est, sed ubi habitare vult.
2. Advena, & peregrinus. Virtutis sanè perfectio, ubi in peregrinatione videtur peregrinatio.
3. Advena, & peregrinus. Telluris utique renunciatio gloriosa, dum corpus mortuum nec terram possidet in sepulturam.
4. Advena, & peregrinus. Amplior singularitate perfectio, ubi inter homines peregrinus homo.
5. Advena & peregrinus apud vos. Homo supra homines est: igitur peregrina patet gloria, quid singulare in commun natura.
6. Advena & peregrinus: siquidem gratia peregrina, quod non esset peregrinus, qui fuerat advena.
7. Advena & peregrinus in terra. Christus in caelo peregrinus & non advena.
8. Advena & peregrinus, quippe ibi erat corpore, & in caelestibus mente. Amplius prodigium in Virgine-Matre; etenim suscepit Olympus simul cum anima corpus.

DIDASCALIA PRIMA:

Superata tellus sidera donat.

Boet.

Felix qui in terra sistit, & sidera tã gis.

Idem.

Anit Severinus Boëtius de Consolat. Philosph. lib. 4. metr. 7. Habitatio hominis vel in caelo vel in mundo. Si exulat vel habitatione à mundo, erit proculdubio in caelo; igitur ubi animus generosè renunciat, superata tellus sidera donat. Astruit ibidem Severinus exemplo Alcidis: quandoquidem superatis monstris telluris, creditur caelum ob insignem triumphum.
Ultimus caelum labor irreflexo Sustulit collo: pretiumque rursum Ultimi calura meruit laboris.

Terram superat, & caelum portat; ut constet esse in caelo, qui non moratur in mundo: siquidem despiciere terram, non est terram amittere, sed caelum despectu gloriæ

teneri. Pondus est, sed pondus gloriæ; etenim dum terram calcas, tempora stellis coronat. Omnes (ait Seneca Epist. 59.) tendunt ad gaudium; sed unde stabile, magnamque consequantur ignorant. Ille ex convivijs & luxuria: ille ex ambitione & circumfusâ clientum turba: alius ex studiorum liberalium vana ostentatione, & nihil sanantibus litteris. Sapiens ille est, qui plenus gaudij hilaris & placidus, inconcussus cum Dijs ex pari vivit. Si ita habitas terram, pervenisti ad humani boni summam: igitur in terra sistis & sidera rangis.

2 Advena & peregrinus: dicitur Abraham. Quis non? Dicit Apostolus: Qui enim hac dicunt, significant se patriam inquirere. Et si quidem ipsius meminissent, de qua

Ubi quâ vera gaudia: Senec.

Genes. 23. 4. Heb. 11. 14. 15.

Non est in illis ubi est, sed ubi habi tare vult

Est in caelo, qui non habitat in mundo.

Pauper tai voluntaria est in mundo gloria.

Ut caeli habitatur gloria, ubi liviscenda terra

qua ceterunt, habebant utique tempus revertendi: nunc autem meliorem appetunt, idest, caelestem. Abraham in terra erat, & incola; sed caelestis ab illo expectabatur, cum esset in terra. Cum alia expectator & alia teneatur; non est corpus ubi est, sed ubi habitare vult: Abrahamque dicitur peregrinus & advena, dum est in terra; quia ibi non erat, ut maneret, sed ut exiret: ut exiret mente, unde erat corpore: igitur caelorum habebat regnum, cum ibi esset, quasi non esset ibi, propter regnum caelorum. Clarius ostendat. Omnes peregrini sumus: ad patriam tendimus: sed est peregrini, non sumus advenæ; quippe detinemur in terra delectabilibus malis, animi vinculis, quibus nequit moveri, à quibus congruit separari, ut tendat in patriam, qui natus ad gloriam: Abrahamique dicitur advena & peregrinus, dum ab illa, quam habitat, calcatur tellus; quia ubi tenebatur, nequaquam detinebatur, ut esset in caelo, cum habitaret in mundo.

3 Regnum designatur à Pierio per malum punicum, lib. 54. cap. 28. Ab Alapide in Cant. 4. 13. describitur emblema despectus bonorum temporalium. Improprium sanè videtur, ut signum sit felicitatis, quod miserimæ abiectionis: & ubi pauperis, ibi iurè signatur summa felicitas; quippe cedit tota gloria, ubi regnat paupertas voluntaria. Regni ostenditur malum punicum emblema, quoniam ornatur coronâ: & etiam despectus destinatur telluris, ut qui in terris sit caelestis: igitur habebit regnum caelorum, quemquem raderit deliciarum caelestium.

Consideremus symbolum. Malum punicum coronâ ornatum patrescit in terra. Exauctoratur pulchritudine & diademate, si steterit in tellure: & in illo præscribitur regnum, & despectus bonorum temporalium; quippe necesse est, ut derelinquat terram, quisquis intendit conservare coronam. In symbolo demonstratur modus in perfectionem, ut homo contingat virtutis usque cacumen. E terra malum granatum oritur, verum si esset in terra, destrueretur. Non potest non esse in terra, quicumque de terra est: perfectio sanè virtutis, ut in terra superste: & ostenditur punicum malum tamquam virtutis speculum; quippe tunc eius pulchritudo peregrina, dum in propria terra est advena: igitur floret super terram mali punicî corona, quasi non esset in terra. Super terram corona micabit, ne in malograto desideretur corona. Occurrit insignè documentum, in prudentiam Principum.

Illustrius regnum, quod acquiritur virtutibus, quam traditum à parentibus: hinc pulchritudo mali punicî, quoniam corona acquiritur tempore: & in coronæ conservationem, malignanti prudentia demonstrat indicem; quippe corona etiam acquilita perit, modò terram, ex qua ortum, aliquatenus tetigerit. Obliviscatur ergo domum patris, qui officio gesserit Principis.

4 Ulterius. Regnum & malum punicum cognoscuntur per coronam: & dum homines exultant bonis falsis terrenis, punicum malum signum presertur renunciationis; quoniam ut in caelo obtineatur corona; opus est etiam in mundo, quòd elevetur à terra.

Felix qui potuit boni Fontem visere lucidum. Felix qui potuit gravis Terra subvere vincula.

Succinit ubi supr. Boëtius lib. 3. metr. 12. Aprè proponitur gloria, terra in terra solventi vincula gloria: etenim cum terrena cohibeant, ut corda sursum ascendant; fractis terrenis vinculis, inhabitabunt in caelis.

Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum: dixit Assessor. Modò quo despiciabilis cunctis, videtur paupertas fortunæ comes; ut minime mortales fugiant, in qua bona vera latitant, odientes felicitatem, quoniam extimam non habet felicitatis speciem. Sic ergo: cæterum cogita cæteris virtutibus promitti præmia, & proponi uti futura; pauperibus autem præsens exponitur gloria. Ipsorum est regnum caelorum. Sunt utique in mundo: quo ergo patet erunt in caelo? Haud implicat, igitur superata tellus sidera donat. Haud protrahitur huiusmodi felicitas, dum viger in hominibus vera paupertas: & vel habitantium mundum, proprium est regnum caelorum; quippe propiores caelo, quò magis ac magis separantur à mundo.

5 Præctica fiat huiusmodi veritas, ut innoteat cunctis latens felicitas. Catenâ aurea (ita fidum ab Homero Iliad. 7.) suspensa fuit per Iovem à caelo ad tellurem, ut qui erant deorsum, per catenæ pretiosæ tractus ascenderent sursum. Ita igitur v. 18. canit:

Eia periculum facite, ut videatis omnes Catenam auream de caelo, Omnes appendamini Dijs, omnesque Dea. Catenam quidem deam ad verticem Olympi Alligavero: illa verò suspensa omnia furint. Varia Mythologi dixerunt de huiusmodi pretiosa catena. Vide Dionys. Arcop. lib. 3. de Div. nom. Iustinum Martyr. in Admon.

Princeps sit regimini, & non sanguini, nec selu rit.

Quomodo homo elevatur à terræ.

Boet.

Matth. 5. 3.

Est verâ beatitudo telluris advenatio.

Catenâ Iovis aurea.

Hom.

Gen.